

**ВИКОНАВЧА ДИРЕКЦІЯ
ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ**

РІШЕННЯ

13.11.2023

м. Київ

№ 1460

Зареєстроване в Міністерстві юстиції України
30 листопада 2023 року за № 073/41129

**Про затвердження Методики оцінки
фінансової стійкості Фонду
гарантування вкладів фізичних осіб
та визнання такими, що втратили
чинність, деяких рішень виконавчої
дирекції Фонду гарантування
вкладів фізичних осіб**

Відповідно до пункту 11 частини другої статті 4, пункту 10 частини першої та частини шостої статті 12, частини третьої статті 19 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» виконавча дирекція Фонду гарантування вкладів фізичних осіб **вирішила:**

1. Затвердити Методику оцінки фінансової стійкості Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, що додається.
2. Визнати такими, що втратили чинність, рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб згідно з переліком, що додається.

3. Відділу методології та стратегічного планування разом з департаментом правового забезпечення забезпечити подання цього рішення до Міністерства юстиції України для державної реєстрації.

4. Управлінню зв'язків з громадськістю та міжнародними організаціями забезпечити розміщення цього рішення на офіційному вебсайті Фонду гарантування вкладів фізичних осіб після його державної реєстрації.

5. Це рішення набирає чинності з дня, наступного за днем його офіційного опублікування.

6. Контроль за виконанням цього рішення покласти на директора фінансового Нужненко О. В.

Директор–розпорядник

Світлана РЕКРУТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення виконавчої дирекції Фонду
гарантування вкладів фізичних осіб

13 листопада 2023 року № 1460

Зареєстроване в Міністерстві юстиції
України

30 листопада 2023 року за № 073/41129

МЕТОДИКА**оцінки фінансової стійкості Фонду гарантування вкладів фізичних осіб****I. Загальні положення**

1. Ця Методика встановлює механізм проведення оцінки спроможності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Фонд) забезпечувати покриття прогнозованого обсягу ризиків у банківській системі в майбутньому, порядок, умови та період проведення розрахунку показників цільового показника Фонду, цільового фонду, строку для досягнення цільового показника Фонду, ризику ліквідності, відкоригованого капіталу.

2. У цій Методиці терміни вживаються в такому значенні:

дата t – дата, коли значення відкоригованого капіталу повинно досягнути розміру цільового фонду;

резерв під очікувані витрати, пов'язані з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків, – потенційні витрати

Фонду на виведення неплатоспроможних банків з ринку та відшкодування коштів вкладникам, що можуть виникнути протягом 12 наступних місяців;

фінансова стійкість Фонду – фінансова спроможність Фонду виконувати свої функції, визначені частиною другою статті 4 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» (далі – Закон), в довгостроковому, короткостроковому та поточному періодах.

Терміни «відкоригований капітал», «цільовий показник Фонду», «цільовий фонд» і «строк для досягнення цільового показника Фонду» у цій Методиці вживаються у значенні, наведеному в Законі.

Термін «особливий період» у цій Методиці вживається у значенні, наведеному в Законі України «Про оборону України».

3. Оцінка фінансової стійкості Фонду в довгостроковому, короткостроковому та поточному періодах здійснюється з метою:

визначення наявності дефіциту коштів (ліквідності) Фонду та вибору заходів для його подолання;

визначення наявності дефіциту відкоригованого капіталу Фонду та вибору заходів для його накопичення на відповідний період.

4. Результати оцінки фінансової стійкості Фонду щомісяця подаються на розгляд виконавчої дирекції Фонду для забезпечення вжиття своєчасних і необхідних дій.

II. Оцінка фінансової стійкості Фонду в довгостроковому періоді

1. Оцінка фінансової стійкості Фонду в довгостроковому періоді здійснюється щокварталу та полягає у визначенні спроможності Фонду протягом строку для досягнення цільового показника Фонду забезпечити

наявність необхідного розміру цільового фонду шляхом накопичення Фондом відкоригованого капіталу.

2. Розрахунок фінансової стійкості Фонду в довгостроковому періоді здійснюється з метою контролю за досягненням значення цільового показника Фонду, встановленого рішенням виконавчої дирекції Фонду, затвердженим рішенням адміністративної ради Фонду, протягом строку для його досягнення.

3. Розрахунок розміру цільового фонду, який вказує на розмір можливих фінансових втрат Фонду у разі настання кризових явищ у майбутньому (крім випадків наявності ознак нестійкого фінансового стану банківської системи, а також обставин, що загрожують стабільності банківської та/або фінансової системи України), здійснюється на останню дату кварталу та розраховується за такою формулою:

$$\text{ЦФ}_i = \text{ГФК}_i \times \text{ЦП},$$

де ЦФ_i – розмір цільового фонду на i -ту дату;

ГФК_i – сума гарантованих Фондом коштів в межах суми відшкодування, яка розраховується з використанням методів математичного моделювання на основі статистичної обробки даних Звіту про вклади фізичних осіб в учасниках Фонду гарантування вкладів фізичних осіб – форма звітності № 1Ф, що подається банками відповідно до Правил подання звітності учасниками Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, затверджених рішенням виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 18 червня 2020 року № 1158, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 31 серпня 2020 року за № 831/35114 (далі – форма № 1Ф), на i -ту дату з врахуванням запланованої зміни гарантованої суми;

ЦП – значення цільового показника Фонду.

4. Достатнім значенням фінансової стійкості Фонду в довгостроковому періоді є досягнення значенням відкоригованого капіталу розміру цільового фонду до дати t .

Майбутнє потенційне значення показника відкоригованого капіталу на i -ту дату розраховується за такою формулою:

$$KB_i = KB_0 + ПЗУ_i + РЗУ_i + ДІД_i + ККВ_i - ВКВ_i - ВБЗ_i,$$

де KB_i – майбутнє потенційне значення показника відкоригованого капіталу на i -ту дату;

KB_0 – фактичне значення відкоригованого капіталу на останню звітну дату, розраховане на підставі даних балансу (звіту про фінансовий стан) Фонду за такою формулою:

$$KB_0 = (ЗА - НА) - (ЗЗ - ПВФ),$$

де $ЗА$ – загальна сума активів Фонду;

$НА$ – вартість нематеріальних активів Фонду;

$ЗЗ$ – загальна сума зобов'язань Фонду;

$ПВФ$ – резерв під очікувані витрати, пов'язані з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків;

$ПЗУ_i$ – прогнознi суми початкового збору до Фонду та спеціального збору до Фонду (у разі наявної інформації про їх надходження);

$РЗУ_i$ – прогнознi суми регулярного збору до Фонду, які будуть нараховані до i -тої дати, що розраховуються з використанням методів математичного моделювання на основі статистичної обробки даних форми № 1Ф;

$ДІД_i$ – прогнозна сума доходів від інвестиційної діяльності Фонду, які будуть нараховані до i -тої дати, за умови, що Фонд інвестує 70 відсотків фактичного значення відкоригованого капіталу в цінні папери, визначені пунктом 3 частини другої статті 4 Закону, строком до одного року з прогносною доходністю, розрахованою відповідно до кривої безкупонної доходності, побудованої за гривневими облігаціями внутрішньої державної

позики (модель Свенссона), яка опублікована на сторінці Офіційного інтернет-представництва Національного банку України;

$ККВ_i$ – прогнозна сума компенсації неплатоспроможними банками кошторисних витрат Фонду ($ВКВ_i$), пов'язаних із здійсненням тимчасової адміністрації та ліквідації банку, яка буде отримана до i -тої дати;

$ВКВ_i$ – витрати на забезпечення діяльності Фонду, що визначаються на підставі затвердженого адміністративною радою Фонду кошторису витрат Фонду на майбутні періоди в частині, що будуть понесені до i -тої дати;

$ВБЗ_i$ – процентні витрати за борговими зобов'язаннями Фонду, які будуть нараховані до i -тої дати, на основі діючих кредитних договорів.

5. Якщо результати розрахунків потенційного значення показника відкоригованого капіталу на i -ту дату, проведених відповідно до пункту 4 цього розділу, свідчать про:

досягнення прогнозним значенням показника відкоригованого капіталу до дати t розміру цільового фонду на встановлену дату – накопичення відкоригованого капіталу Фонду відбувається прийнятними темпами та Фонд вважається фінансово стійким в довгостроковому періоді;

недосягнення прогнозним значенням показника відкоригованого капіталу до дати t розміру цільового фонду на встановлену дату – накопичення відкоригованого капіталу Фонду відбувається неприйнятними темпами та Фонд вважається фінансово нестійким у довгостроковому періоді. У такому випадку Фонд здійснює розрахунок потенційного дефіциту капіталу Фонду.

Різниця між розміром цільового фонду та прогнозним значенням відкоригованого капіталу на дату досягнення цільового показника Фонду є розміром потенційного дефіциту відкоригованого капіталу Фонду.

6. Фонд, з метою подолання потенційного дефіциту відкоригованого капіталу, має право вжити заходів щодо збільшення надходжень від зборів з учасників Фонду шляхом:

підвищення на відповідний період базової річної ставки регулярного збору до Фонду згідно зі статтею 22 Закону;

встановлення спеціального збору до Фонду згідно зі статтею 23 Закону.

7. Виконавча дирекція Фонду приймає рішення про вжиття заходів для забезпечення фінансової стійкості Фонду у довгостроковому періоді із врахуванням того, що очікувана додаткова сума надходжень від застосування обраних заходів, визначених пунктом 6 цього розділу, не повинна бути меншою за розрахований розмір потенційного дефіциту відкоригованого капіталу Фонду.

III. Оцінка фінансової стійкості Фонду в короткостроковому періоді

1. Оцінка фінансової стійкості Фонду в короткостроковому періоді здійснюється щомісяця та визначає спроможність Фонду забезпечити потенційні втрати капіталу Фонду при виведенні неплатоспроможних банків з ринку та відшкодуванні коштів вкладникам протягом наступних 12 місяців.

2. Оцінка фінансової стійкості Фонду в короткостроковому періоді здійснюється шляхом порівняння суми потенційних втрат відкоригованого капіталу протягом наступних 12 місяців, пов'язаної з виведенням неплатоспроможних банків з ринку та відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків, з прогнозним значенням відкоригованого капіталу на дату через 12 місяців після звітної дати, розрахованим відповідно до пункту 4 розділу II цієї Методики.

3. Сума потенційних втрат відкоригованого капіталу протягом наступних 12 місяців розраховується за такою формулою:

$$CBK = V_{ГСВ} \times LGD,$$

де CBK – сума потенційних втрат відкоригованого капіталу протягом наступних 12 місяців;

$V_{ГСВ}$ – прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладами, розрахована відповідно до додатка 1 для всіх банків, крім банків з державною часткою;

LGD – коефіцієнт очікуваного рівня майбутніх втрат Фонду.

Розрахунок коефіцієнта очікуваного рівня майбутніх втрат Фонду здійснюється для банків, що були ліквідовані після 01 січня 2013 року, за такою формулою:

$$LGD = Z_{КВ} / KB,$$

де $Z_{КВ}$ – залишок кредиторських вимог Фонду до банків, розрахованих на дату затвердження ліквідаційного балансу;

KB – загальна сума пред'явлених кредиторських вимог Фонду до банків згідно із затвердженим реєстром акцептованих вимог кредиторів станом на дату затвердження ліквідаційного балансу.

4. Фонд, при оцінці ризиків банкрутства банків протягом наступних 12 місяців, створює резерв під очікувані витрати, пов'язані з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків, що дорівнює сумі можливого відшкодування коштів за вкладами фізичних осіб банків, вірогідність банкрутства яких складає 50 і більше відсотків:

$$ПВФ = V_{ГСВрезерв},$$

де ПВФ – резерв під очікувані витрати, пов'язані з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків;

$V_{ГСВрезерв}$ – сума можливого відшкодування коштів за вкладами фізичних осіб банків, вірогідність банкрутства яких складає 50 і більше відсотків, яка розраховується відповідно до розділу V додатка 1.

5. Фонд вважається фінансово стійким в короткостроковому періоді та таким, що може забезпечити потенційні витрати Фонду протягом 12 наступних місяців, якщо СВК має значення менше ніж KB_i , де KB_i – прогнозне значення відкоригованого капіталу на дату через 12 місяців від звітної дати.

6. Фонд має ознаки, що вказують на потенційну спроможність Фонду бути фінансово нестійким, якщо СВК має значення більше ніж KB_i . Різниця між СВК і KB_i визначає потенційну суму додаткового залучення Фондом коштів протягом наступних 12 місяців, включаючи звернення до Міністерства фінансів України із заявкою про надання Фонду кредиту від держави або внеску держави на безповоротній основі.

7. В умовах особливого періоду визначення суми потенційних витрат відкоригованого капіталу протягом наступних 12 місяців і резерву під очікувані витрати, пов'язані з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків, здійснюються з урахуванням особливостей, визначених у розділі IV додатка 1.

IV. Оцінка фінансової стійкості Фонду в поточному періоді

1. Оцінка фінансової стійкості Фонду в поточному періоді здійснюється щотижня та визначає спроможність забезпечення Фонду ліквідними коштами для здійснення витрат протягом поточного та двох наступних місяців, а також визначає інструменти для можливого поповнення ліквідних коштів Фонду протягом цього періоду.

2. Для оцінки фінансової стійкості Фонду в поточному періоді використовується модель грошових потоків, побудована на основі прогнозу надходжень та витрат, яка охоплює поточний і два наступних місяці та визначає прогнозний залишок коштів, що має знаходитися на рахунках Фонду кожного тижня.

Розрахунок залишку коштів на рахунках Фонду здійснюється відповідно до моделі грошових потоків Фонду за формою, наведеною в додатку 2.

3. Фонд є фінансово стійким у поточному періоді, якщо в результаті проведеного розрахунку кожне значення вихідного залишку коштів на рахунках Фонду має позитивне значення.

4. Якщо в результаті розрахунку в розрахункових періодах хоча б один з вихідних залишків коштів на рахунках Фонду має негативне значення, Фонд для подолання прогнозного дефіциту коштів має право застосувати такі заходи:

продаж Фондом державних цінних паперів та облігацій міжнародних фінансових організацій, що розміщуються на території України, визначених пунктом 3 частини другої статті 4 Закону;

звернення до Національного банку України за отриманням кредиту та/або викупом державних цінних паперів України згідно із статтею 25 Закону;

звернення до Міністерства фінансів України за отриманням кредиту від держави або внеску держави на безповоротній основі згідно із статтею 25 Закону.

5. Фонд, на підставі рішення виконавчої дирекції Фонду, звертається із заявкою до Національного банку України про отримання кредиту та/або викуп державних цінних паперів України в порядку, визначеному Положенням про підтримку ліквідності Національним банком України Фонду гарантування

вкладів фізичних осіб, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 18 березня 2013 року № 95, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 03 квітня 2013 року за № 543/23075.

6. Фонд, на підставі рішення виконавчої дирекції Фонду, звертається до Міністерства фінансів України із заявкою про надання Фонду кредиту від держави відповідно до Порядку надання Фонду гарантування вкладів фізичних осіб кредиту або внеску держави на безповоротній основі, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2022 року № 919.

7. Фонд на підставі рішення виконавчої дирекції Фонду, затвердженого адміністративною радою Фонду, має право звернутися до Міністерства фінансів України із заявкою про надання Фонду коштів у вигляді внеску держави на безповоротній основі за наявності таких обставин:

1) Фонд виконує свої зобов'язання перед вкладниками у розмірі, що перевищує розмір цільового фонду, що підтверджується розрахунком за такою формулою:

$$\text{ВФ} - \text{ПБ} + \text{ВП} > \text{ЦФ},$$

де ВФ – сума фактичних витрат Фонду на виплату гарантованої суми відшкодування вкладникам банків, які були визнані неплатоспроможними починаючи з дня затвердження адміністративною радою Фонду рішення виконавчої дирекції Фонду про встановлення значення цільового показника Фонду та строку для його досягнення;

ПБ – фактична сума задоволення кредиторських вимог Фонду до банків, які були визнані неплатоспроможними починаючи з дня затвердження адміністративною радою Фонду рішення виконавчої дирекції Фонду про встановлення значення цільового показника Фонду та строку для його досягнення;

ВП – прогнозна сума витрат Фонду на виплату гарантованої суми відшкодування вкладникам на поточні три місяці;

ЦФ – розмір цільового фонду, розрахований на останню звітну дату;

2) проведені розрахунки фінансової стійкості Фонду свідчать, що в перспективі трьох місяців виникає прогнозний дефіцит коштів Фонду;

3) Рада з фінансової стабільності своїм рішенням підтвердила наявність ознак нестійкого фінансового стану банківської системи, а також обставин, що загрожують стабільності банківської та/або фінансової системи країни (далі – рішення РФС).

8. У разі відсутності рішення РФС Фонд ініціює засідання Ради з фінансової стабільності, на якому порушує питання щодо необхідності підтвердження наявності ознак нестійкого фінансового стану банківської системи, а також обставин, що загрожують стабільності банківської та/або фінансової системи країни, та, у разі підтвердження, звертається до Міністерства фінансів України із заявкою про надання Фонду коштів у вигляді внеску держави на безповоротній основі.

V. Розрахунок значення цільового показника Фонду та строку для його досягнення

1. Розрахунок значення цільового показника Фонду

1. Фонд здійснює розрахунок значення цільового показника з урахуванням результатів стрес-тестування системи гарантування вкладів фізичних осіб і в строки, передбачені програмою такого стрес-тестування (далі – Програма).

2. Припущення щодо розрахунку значення цільового показника Фонду зазначаються в Програмі залежно від макроекономічної ситуації, а також фінансового стану банківського сектора на момент здійснення розрахунків.

3. Розрахунок значення цільового показника Фонду проводиться за такою формулою:

$$\text{ЦП} = \frac{\text{ОМВ}}{\Sigma(\text{ГСВ}_g)} \times 100\%,$$

де ЦП – цільовий показник Фонду;

ОМВ – очікувані майбутні втрати Фонду, пов'язані з банкрутством банків у майбутньому з урахуванням впливу кризових явищ;

ГСВ_g – сума можливого відшкодування за вкладками фізичних осіб банку g відповідно до форми № 1Ф станом на дату розрахунку.

4. Розрахункове значення цільового показника встановлюється у відсотках, округлюється до найближчого значення в бік збільшення до одного знака після коми та набуває значення з кроком 0,5 (2,5%; 3,0%; 3,5% тощо).

5. Розрахунок очікуваних майбутніх втрат Фонду проводиться за такою формулою:

$$\text{ОМВ} = \text{В}_{\text{ГСВ}_{\text{криз}}} \times \text{LGD}_{\text{лік}},$$

де $\text{В}_{\text{ГСВ}_{\text{криз}}}$ – сума відшкодування коштів за вкладками фізичних осіб для розрахунку значення цільового показника, розрахованого відповідно до додатка 1 і з урахуванням припущень, що зазначені в Програмі;

$\text{LGD}_{\text{лік}}$ – коефіцієнт очікуваного рівня майбутніх втрат капіталу Фонду, який вказує на частку витрат Фонду на виведення неплатоспроможних банків з ринку та відшкодування коштів вкладникам, яка не буде повернута.

6. Розрахунок коефіцієнта очікуваного рівня майбутніх втрат капіталу Фонду здійснюється на підставі статистичних даних банків, що були ліквідовані після 01 січня 2013 року та щодо яких завершено ліквідаційну процедуру згідно із статтею 53 Закону, проводиться за такою формулою:

$$LGD_{\text{лік}} = Z_{\text{квлік}} / KB_{\text{лік}},$$

де $Z_{\text{квлік}}$ – залишок кредиторських вимог Фонду до банків, що були ліквідовані після 01 січня 2013 року та щодо яких завершено ліквідаційну процедуру згідно із статтею 53 Закону, розраховується з урахуванням припущень, що зазначені в Програмі;

$KB_{\text{лік}}$ – загальна сума пред'явлених кредиторських вимог Фонду до банків, що були ліквідовані після 01 січня 2013 року та щодо яких завершено ліквідаційну процедуру згідно із статтею 53 Закону, згідно із затвердженим реєстром акцептованих вимог кредиторів станом на дату затвердження ліквідаційного балансу.

7. Фонд доводить інформацію щодо встановлення значення цільового показника до відома Національного банку України та Міністерства фінансів України та розміщує її на вебсайті Фонду.

2. Розрахунок строку для досягнення цільового показника Фонду

1. Фонд здійснює розрахунок строку для досягнення цільового показника з урахуванням результатів стрес-тестування системи гарантування вкладів фізичних осіб і в строки, передбачені Програмою.

2. Припущення щодо розрахунку строку для досягнення цільового показника Фонду зазначаються в Програмі залежно від макроекономічної ситуації та стану банківського сектора на момент здійснення розрахунків.

3. Строк для досягнення цільового показника Фонду розраховується шляхом розрахунку на початок кожного року, наступного за поточним, прогнозних значень розміру цільового фонду відповідно до пункту 3 розділу II цієї Методики та відкоригованого капіталу відповідно до пункту 4 розділу II цієї Методики за вирахуванням очікуваних майбутніх витрат, пов'язаних з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків, розрахунок яких зазначено в Програмі.

Перша розрахункова дата, на яку прогнозне значення відкоригованого капіталу дорівнюватиме або перевищуватиме прогнозне значення розміру цільового фонду, є датою досягнення цільового показника.

Строк для досягнення цільового показника Фонду вираховується в місяцях від дати розрахунку, визначеної Програмою, до дати досягнення цільового показника та встановлюється на початок року, в якому прогнозне значення відкоригованого капіталу дорівнює або перевищує прогнозне значення розміру цільового фонду.

4. Фонд доводить інформацію щодо строку для досягнення цільового показника Фонду до відома Національного банку України та Міністерства фінансів України та розміщує її на вебсайті Фонду.

3. Моніторинг відповідності значення цільового показника Фонду та строку для його досягнення

1. Після встановлення значення цільового показника Фонду та строку для його досягнення Фонд щокварталу здійснює моніторинг відповідності значення цільового показника Фонду та строку для його досягнення шляхом здійснення відповідних розрахунків згідно з главами 1 і 2 цього розділу станом на 01 число кожного кварталу.

2. Результати щоквартального моніторингу відповідності значення цільового показника Фонду та строку для його досягнення з пропозиціями відповідних заходів довідаються до відома виконавчої дирекції Фонду.

**Начальник відділу методології
та стратегічного планування**

Тетяна ОВЧАРЕНКО

Додаток 1
до Методики оцінки фінансової
стійкості Фонду гарантування
вкладів фізичних осіб
(пункти 3, 4, 7 розділу III, пункт 5
глави 1 розділу V)

Методика
розрахунку ймовірності банкрутства банку та прогнозної гарантованої
суми відшкодування коштів за вкладами

I. Загальні положення

1. Для розрахунку прогнозної гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами використовуються дані Звіту про вклади фізичних осіб в учасниках Фонду гарантування вкладів фізичних осіб – форма звітності № 1Ф, що подається банками відповідно до Правил подання звітності учасниками Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, затверджених рішенням виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 18 червня 2020 року № 1158, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 31 серпня 2020 року за № 831/35114 (далі – форма № 1Ф), дані статистичної звітності Національного банку України, інформація Національного банку України щодо застосованих до банків заходів впливу, виявлених порушень та інша інформація.

Визначення скорингового балу (ВБг) банку та розрахунок прогнозної гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами здійснюється щодо банків, які на звітну дату не віднесені Національним банком України до категорії неплатоспроможних.

Для цілей цієї Методики подія віднесення Національним банком України банку до категорії неплатоспроможних вважається дефолтом банку.

2. Розрахунок прогнозованої гарантованої суми відшкодування коштів за вкладками здійснюється за такими етапами:

1) визначається скоринговий бал (рівень ризику, який відповідає сумі отриманих балів) кожного g -го банку [далі – скоринговий бал (ВБ g)] відповідно до розділу II цієї Методики;

2) здійснюється розподіл банків на групи ризиків (j) за скоринговим балом (ВБ g), визначеним відповідно до підпункту 1 цього пункту, з урахуванням рішення Національного банку України про віднесення банку до категорії проблемних та додаткових характеристик відповідно до розділу III цієї Методики;

3) розраховується індивідуальна ймовірність дефолту банку (PD jg) відповідно до розділу IV цієї Методики для різних сценаріїв макроекономічних умов на визначеному горизонті років залежно від цілей здійснення розрахунків;

4) визначається прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладками (В $_{ГСВ}$) відповідно до розділу V цієї Методики.

II. Визначення скорингового балу (ВБ g)

1. Скоринговий бал банку (ВБ g) (інтегральний показник скорингу – LogOdds g) визначається із застосуванням логістичної моделі на основі аналізу фінансових показників банків з метою оцінки ймовірності дефолту банків (далі – фінансові показники).

Оцінювання фінансових показників здійснюється на основі даних звітності банків за останній місяць, який передує даті розрахунку.

У формулах розрахунку показників, наведених у цьому розділі, складові показників у квадратних дужках «[]» використовуються лише з додатним значенням. Якщо значення таких складових показників є від'ємним, воно приймається рівним нулю.

2. Склад фінансових показників, порядок їх розрахунку та визначення таких:

1) ПК – показник покриття власними коштами заборгованості, строк погашення якої минув, – розраховується за такою формулою:

$$ПК = \frac{V_K - [P_{\Pi}] + C_B + P_K}{[P_{PK}] + 1} \times 100 \%,$$

де V_K – власний капітал банку;

P_{Π} – результати переоцінки основних засобів, нематеріальних активів, фінансових інструментів;

C_B – субординований борг;

P_K – залишки за рахунками з обліку резервів під кредитну заборгованість;

P_{PK} – кредитна заборгованість, строк погашення якої минув;

1 – стала величина;

2) Г – показник здатності генерувати доходи – розраховується за такою формулою:

$$Г = \frac{(\Pi - [\sum H_{ДЗ} - \sum H_{Д1}])}{A_{ч}} \times 100 \%,$$

де Π – результат поточного року;

$H_{ДЗ}$ – нараховані доходи на звітну дату;

$H_{д1}$ – нараховані доходи станом на 01 січня;

$A_{ч}$ – сума чистих активів, розрахована як середня хронологічна з початку року.

До річного значення приводяться такі складові показника: Π , різниця сум $H_{д3}$ і $H_{д1}$;

3) ДР – показник розміру резервів під кредитну заборгованість клієнтів, розраховується за такою формулою:

$$ДР = \frac{P_{КК}}{(K_{РК} - \Pi_{РКК}) \times 0,1 + \Pi_{РКК}} \times 100 \%,$$

де $P_{КК}$ – залишки за рахунками з обліку резервів під кредитну заборгованість клієнтів;

$K_{РК}$ – кредитна заборгованість клієнтів;

$\Pi_{РКК}$ – кредитна заборгованість за операціями з клієнтами, строк погашення якої минув;

0,1 – коефіцієнт зважування, що є сталою величиною;

4) З – показник застави – розраховується за такою формулою:

$$З = \frac{ЗН+1000}{K_{РК}+1} \times 100 \%,$$

де $ЗН$ – отримана застава у вигляді нерухомого майна;

$K_{РК}$ – кредитна заборгованість клієнтів;

1000 і 1 – сталі величини;

5) ЧПКД – показник співвідношення чистого процентного і комісійного доходу та чистих активів – розраховується за такою формулою:

$$\text{ЧПКД} = \frac{(\text{ЧПД} - [\sum \text{Н}_{\text{ДЗ}} - \sum \text{Н}_{\text{Д1}}] + \text{ЧКД})}{\text{Ач}} \times 100 \%,$$

де ЧПД – чистий процентний дохід банку, що розраховується як різниця між процентними доходами та процентними витратами;

$\text{Н}_{\text{ДЗ}}$ – нараховані доходи на звітну дату;

$\text{Н}_{\text{Д1}}$ – нараховані доходи станом на 01 січня;

ЧКД – чистий комісійний дохід банку, що розраховується як різниця між комісійними доходами та комісійними витратами;

Ач – сума чистих активів, розрахована як середня хронологічна з початку року.

Чисельник формули приводиться до річного значення;

б) ЗВЗ – показник загальної вартості зобов'язань (стандартизований) – розраховується за такою формулою:

$$\text{ЗВЗ (стандартизований)} = \frac{\text{ЗВЗ}_g}{\text{М}_e(\text{ЗВЗ}_n)},$$

де $\text{М}_e(\text{ЗВЗ}_n)$ – медіанне значення за всіма банками, крім неплатоспроможних;

ЗВЗ_g – значення для g-го банку, що розраховується за такою формулою:

$$\text{ЗВЗ}_g = \frac{\text{П}_в}{\text{З}_{\text{П}+1}},$$

де $\text{П}_в$ – процентні витрати;

$\text{З}_{\text{П}}$ – сума підпроцентних зобов'язань, розрахована як середня хронологічна з початку року;

1 – стала величина.

P_B приводиться до річних значень;

7) ЛЗ – показник швидкої ліквідності – розраховується за такою формулою:

$$ЛЗ = \frac{ЛА}{КВ} \times 100 \%,$$

де ЛА – ліквідні активи, які включають кошти в касі, кошти на кореспондентському рахунку в Національному банку України, активне сальдо за коштами на кореспондентських рахунках, що відкриті в інших банках, активне сальдо за коштами «овернайт», державні цінні папери, депозитні сертифікати Національного банку України;

КВ – кошти фізичних та юридичних осіб, у тому числі банків (пасивне сальдо за коштами на кореспондентських рахунках та коштами «овернайт» інших банків);

8) РБ – показник розміру банку – розраховується за такою формулою:

$$РБ = \frac{T3g}{T3c} \times 100 \%,$$

де ТЗ – значення зобов'язань для g-го банку (ТЗ_g) та для системи банків, крім неплатоспроможних (ТЗ_с).

Значення ТЗ розраховується за такою формулою:

$$ТЗ = З_с - З_{ін} - З_{кр} ,$$

де Z_c – сукупні зобов'язання;

$Z_{ін}$ – інші зобов'язання;

$Z_{кр}$ – кредиторська заборгованість.

3. У логістичній моделі використовуються трансформовані значення фінансових показників, визначені за допомогою методу трансформації за WoE (англ. «weight of evidence»). Метод полягає в тому, що для кожного фінансового показника на підставі історичних даних здійснюється:

1) розподіл його значень на певну кількість діапазонів від мінімального до максимального значення вибірки даних;

2) для кожного діапазону значень фінансового показника обчислюється трансформоване значення (WoE) за такою формулою:

$$WOE_i = \frac{\ln(\% \text{ банків, що зазнали дефолту}_i)}{\ln(\% \text{ банків, що не зазнали дефолту}_i)}$$

де $\ln(\dots)$ – натуральний логарифм;

$\%$ банків, що зазнали дефолту_{*i*}, – частка банків, що зазнали дефолту у діапазоні *i*, в загальній кількості банків, що зазнали дефолту;

$\%$ банків, що не зазнали дефолту_{*i*}, – частка банків, що не зазнали дефолту у діапазоні *i*, в загальній кількості банків, що не зазнали дефолту;

i – номер діапазону.

Межі діапазонів значень фінансових показників визначаються за допомогою методу дерев рішень таким чином, щоб забезпечити монотонний зв'язок між діапазоном значень певного фінансового показника та частотою дефолтів банків.

Скоринговий бал банку (ВБ_g) розраховується на основі логістичної моделі за такою формулою:

$$ВБ_g = \alpha + \sum_{k=1}^m \beta_k X_{gk},$$

де X_{gk} – трансформоване значення фінансового показника *k* банку *g*, визначене за допомогою методу трансформації за WoE, з урахуванням установлених діапазонів для кожного фінансового показника *k*;

β_k – ваговий коефіцієнт, що застосовується до трансформованого значення фінансового показника X_k ;

α – вільний член логістичної моделі;

m – кількість фінансових показників k ($m = 8$);

Трансформовані значення, вагові коефіцієнти та значення діапазонів, які були визначені для кожного фінансового показника k , наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Трансформовані значення, вагові коефіцієнти та значення діапазонів
для фінансових показників

Показники	Мінімальне значення діапазону ($k_{i \min} \geq$)	Максимальне значення діапазону ($k_{i \max} <$)	Трансформоване значення показника (X_{gk})	Ваговий коефіцієнт (β_k)
α	н.з.	н.з.	1	-2,459
ПК	0,0%	2,0%	1,018	0,9789
	2,0%	14,0%	-0,020	0,9789
	14,0%	90,0%	-0,370	0,9789
	дорівнює або більше 90,0		-0,739	0,9789
Г	-1 000,0%	0,0%	0,454	0,5493
	0,0%	0,5%	-0,243	0,5493
	0,5%	1,5%	-1,156	0,5493
	дорівнює або більше 1,5%		-1,869	0,5493
ДР	0,0%	40,0%	0,424	1,0257
	40,0%	100,0%	0,158	1,0257
	дорівнює або більше 100,0%		-0,488	1,0257
З	0,0%	50,0%	0,596	1,041
	50,0%	90,0%	0,054	1,041

Показники	Мінімальне значення діапазону ($k_{i\min} \geq$)	Максимальне значення діапазону ($k_{i\max} <$)	Трансформоване значення показника (X_{gk})	Ваговий коефіцієнт (β_k)
	дорівнює або більше 90,0 %		-0,919	1,041
ЧПКД	-100,0%	6,0%	0,502	0,6829
	дорівнює або більше 6,0%		-0,351	0,6829
ЗВЗ	0,0	0,7	-0,774	0,6668
	0,7	1,2	-0,479	0,6668
	дорівнює або більше 1,2		0,868	0,6668
ЛЗ	0,0%	60,0%	0,852	0,738
	60,0%	80,0%	-0,016	0,738
	дорівнює або більше 80,0%		-0,495	0,738
РБ	0,0%	1,8%	0,111	1,2834
	дорівнює або більше 1,8%		-1,457	1,2834

III. Розподіл банків на групи ризику

1. Розподіл банків на 5 груп ризику (j) відбувається так:

залежно від скорингового балу ($ВБ_g$) банки розподіляються на 4 групи ризику (j) від найкращої до найгіршої (від А до D) у межах діапазонів отриманих скорингових балів ($ВБ_g$), визначених у таблиці 2, за принципом: чим вище значення скорингового балу ($ВБ_g$) – тим вищий ризик дефолту протягом 12 місяців, що відображає динаміку рівня дефолтів банків протягом періоду спостережень;

після цього відбувається перевірка критерію проблемності (чи віднесений банк Національним банком України до категорії проблемних). Якщо банк віднесений Національним банком України до категорії

проблемних, тоді банк переміщується з групи, яка була визначена відповідно до скорингового балу ($ВБ_g$), до 5-ї, найгіршої, групи ризику (Е).

Таблиця 2

Розподіл

банків на групи ризику (j) залежно від скорингового балу ($ВБ_g$) та критерію проблемності

Група ризику (j)	Номер групи ризику (j)	Скоринговий бал ($ВБ_g$)	
		Мінімальне значення діапазону ($ВБ_{g;min} \geq$)	Максимальне значення діапазону ($ВБ_{g;max} <$)
A	1	$-\infty$	-6,0
B	2	-6,0	-4,0
C	3	-4,0	-2,0
D	4	-2,0	∞
E	5	віднесення Національним банком України банку до категорії проблемних	

2. Після визначення на основі логістичної моделі групи ризику (j) застосовується набір додаткових характеристик, на основі яких будь-який окремий банк g може бути переведено з попередньо визначеної групи ризику до іншої групи ризику, та визначається фінальна група ризику (j).

3. Перелік додаткових характеристик для визначення фінальної групи ризику (j), що застосовується для визначення цільового показника, наведений у таблиці 3.

Таблиця 3

Перелік

додаткових характеристик для визначення фінальної групи ризику (j), що застосовується для визначення цільового показника

№ з/п	Назва додаткової характеристики	Опис додаткової характеристики	Правило коригування	Група ризику (j)
1	SREP – оцінка (F)	Загальна оцінка банку, затверджена Національним банком України за методологією SREP (Supervisory Review and Evaluation Process), отримана від Національного банку України, складає (F)	Не вище групи E (банки, які мають оцінку SREP на рівні F, переміщуються з груп A – D до групи E)	E
2	Державна власність	Банк, в якому держава є власником частки понад 75 відсотків акцій (далі – державний банк)	Не нижче групи C (державні банки з груп D, E переміщуються до групи C, державні банки інших груп не змінюють групу)	C
3	Іноземний капітал	Для банків, у яких участь іноземного капіталу більше	Не нижче групи C (банки з груп D, E переміщуються	C

		50 відсотків (крім банків з російським капіталом), у разі коли материнська компанія такого банку має довгостроковий кредитний рейтинг за міжнародною шкалою за зобов'язаннями в іноземній валюті не нижчий, ніж рівень «А-» за класифікацією рейтингових агентств «Standard & Poor's» або «Fitch-Ratings» або рівень «А3» за класифікацією рейтингового агентства «Moody's Investors Service»	до групи С, банки інших груп не змінюють групу)	
--	--	---	---	--

Примітка до таблиці 3: додаткові характеристики для визначення фінальної групи ризику застосовуються послідовно.

4. Перелік додаткових характеристик для визначення фінальної групи ризику (j), що застосовується для визначення прогнозної гарантованої суми відшкодування коштів за вкладками ВГСВ, для визначення суми потенційних втрат відкоригованого капіталу та для розрахунку резерву під очікувані витрати, пов'язані з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків, наведений у таблиці 4.

Таблиця 4

Перелік

додаткових характеристик для визначення фінальної групи ризику (j), що застосовується для визначення прогнозованої гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами В_{ГСВ}, для визначення суми потенційних втрат відкоригованого капіталу та для розрахунку резерву під очікувані витрати, пов'язані з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків

№ з/п	Назва додаткової характеристики	Опис додаткової характеристики	Правило коригування	Група ризику (j)
1	Звіт аудитора	Останній звіт аудитора містить модифіковану думку – думку із застереженням, негативну думку або відмову від висловлення думки про відповідність річної фінансової звітності, консолідованої фінансової звітності дійсному фінансовому стану банку відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності	Не вище групи В (банки з групи А переміщуються до групи В, банки інших груп не змінюють групу)	В
2	Застосування заходів впливу	Наявність обмеження, зупинення чи	Не вище групи С (банки з груп А,	С

	Національного банку України (обмеження операцій)	припинення здійснення окремих видів здійснюваних банком операцій (відповідно до інформації від Національного банку України)	В переміщуються до групи С, банки інших груп не змінюють групу)	
3	Порушення нормативів ліквідності (LCR, NSFR, нормативів обов'язкового резервування)	Банк за останні три місяці до дати проведення розрахунків один або більше разів допустив порушення значення хоча б одного з таких нормативів протягом двох або трьох місяців (відповідно до інформації від Національного банку України): коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCRBB) та/або в іноземній валюті (LCRIB); коефіцієнта чистого стабільного	Не вище групи D (якщо банк порушив хоча б один норматив протягом двох або трьох місяців за останні три місяці – він переміщується з груп А – С до групи D); не вище групи E (якщо банк порушив хоча б один норматив протягом двох або трьох місяців за останні три	D (якщо банк належить до категорії А – С) E (якщо банк належить до категорії D)

		<p>фінансування за всіма валютами (NSFRBB), нижче мінімальних нормативних значень, встановлених нормативно-правовими актами Національного банку України;</p> <p>нормативів обов'язкового резервування (недотримання банком порядку формування та зберігання обов'язкових резервів, резервів за валютними деривативами)</p>	<p>місяці і вже знаходиться в групі D, то він переміщується до групи E)</p>	
4	SREP – оцінка (4)	<p>Загальна оцінка банку, затверджена Національним банком України за методологією SREP (Supervisory Review and Evaluation Process), отримана від Національного банку України, складає 4</p>	<p>Не вище групи D (банки, які мають оцінку SREP на рівні 4, переміщуються з груп A – C до групи D)</p>	D
5	SREP – оцінка (F)	<p>Загальна оцінка банку,</p>	<p>Не вище групи E</p>	E

		затверджена Національним банком України за методологією SREP (Supervisory Review and Evaluation Process), отримана від Національного банку України, складає (F)	(банки, які мають оцінку SREP на рівні F, переміщуються з груп А – D до групи E)	
6	Державна власність	Банк, в якому держава є власником частки понад 75 відсотків акцій (далі – державний банк)	Не нижче групи С (державні банки з груп D, E переміщуються до групи С, державні банки інших груп не змінюють групу)	С
7	Іноземний капітал	Для банків, у яких участь іноземного капіталу більше 50 відсотків (окрім банків з російським капіталом), у разі коли материнська компанія такого банку має довгостроковий кредитний рейтинг за	Не нижче групи С (банки з груп D, E переміщуються до групи С, банки інших груп не змінюють групу)	С

		<p>міжнародною шкалою за зобов'язаннями в іноземній валюті не нижчий, ніж рівень «А-» за класифікацією рейтингових агентств «Standard & Poor's» або «Fitch-Ratings» або рівень «А3» за класифікацією рейтингового агентства «Moody's Investors Service»</p>		
--	--	---	--	--

Примітка до таблиці 4: додаткові характеристики для визначення фінальної групи ризику, зазначені в позиціях 6 і 7, застосовуються після додаткових характеристик, зазначених у позиціях 1–5.

IV. Визначення ймовірності дефолту

1. Для визначення ймовірності дефолту банків (PD) використовується модель Мертона-Васічека, що являє собою статистичну методологію для динамічної оцінки ризику дефолту залежно від макроекономічних умов. Вона ґрунтується на аналізі переходів банків між групами ризику та рівня дефолту для кожної окремої групи ризику, а також оцінює відповідний стан економіки та кореляцію між дефолтами банків. Вплив макроекономічних умов враховується за допомогою коригуючого фактора макроекономічних умов (Z-фактор).

Модель Мертона-Васічека ґрунтується на припущенні, що банк може змінити групу ризику (j) або стати неплатоспроможним у зв'язку з такими

факторами: макроекономічне середовище (системний ризик) або індивідуальні причини (ідіосинкратичний ризик). Вказана залежність представлена в такій формулі:

$$X = \sqrt{1 - \rho} * Y + \sqrt{\rho} * Z ,$$

де X – показник кредитного рейтингу банку, що характеризує ступінь його ризику (j), або настання події дефолту;

Y – ідіосинкратичний (специфічний) ризик для групи j ;

ρ – коефіцієнт кореляції;

Z – коригуючий фактор макроекономічних умов.

Передбачається, що змінні X , Y і Z мають стандартний нормальний розподіл, змінні Y і Z вважаються незалежними. Позитивні значення Z відображають сприятливе макроекономічне середовище, тоді як від’ємні значення Z відповідають періодам економічного спаду. Коефіцієнт кореляції ρ інтерпретується як чутливість банку до систематичного ризику. Коефіцієнт кореляції ρ визначається окремо для груп ризику А, В, С і D, Е відповідно до припущення, що банки з більш високим рівнем ризику є більш чутливими до змін у макроекономічному середовищі.

Щорічно банки розподіляються на 5 груп ризику від А до Е (де А – найменший ризик, Е – найвищий ризик), якщо вони не визнані неплатоспроможними або ліквідованими. Для кожної групи ризику (j) розраховується кількість переходів банків між двома послідовними річними звітними датами. На основі інформації вказаних переходів формуються матриці переходу банків за групами ризику.

На основі загальної кількості переходів банків, які відбулися протягом періоду спостереження, складається матриця ТТС. Матриця ТТС відображає середні за економічним циклом рівні дефолту для кожної групи ризику (j). Передбачається, що на кожну матрицю ТТС впливає коригуючий фактор економічних умов (Z -фактор).

Оцінка Z-фактора та коефіцієнта кореляції ρ проводиться на основі аналізу фактичних рівнів дефолтів банків за період спостереження.

2. З метою визначення прогнозного впливу макроекономічних умов на ймовірності дефолтів банків визначаються прогнозні значення Z-фактора на майбутні періоди за результатами кореляційно-регресійного аналізу залежності значень Z-фактора від обраних макрофакторів X_k .

Рівняння регресійної моделі має такий загальний вигляд:

$$Z_t = \beta_0 + \beta_1 X_{1t} + \beta_2 X_{2t} + \dots + \beta_k X_{kt},$$

де Z_t – Z-фактор для періоду t ;

β_0 – коефіцієнт перетину;

X_k – макрофактор;

β_k – коефіцієнт для макрофактора X_k .

Як макрофактори X_k у моделі використовуються індекс споживчих цін (у поточному та попередніх періодах) і зростання реального ВВП. Для використання в моделі значення макрофакторів X_k приводяться до стандартизованого значення, що визначається як співвідношення різниці поточного та середнього значень макрофактора до його стандартного відхилення.

При застосуванні моделі використовуються прогнозні значення макроекономічних показників X_k , що публікуються Національним банком України або іншим компетентним органом.

3. На основі розрахунків за моделлю Мертон-Васічека визначаються такі види ймовірностей дефолту PD для груп ризику (j) (таблиця 5):

1) ймовірність дефолту за економічним циклом ($PD_{\text{цикл}}$) – відображає середні за циклом показники PD для кожної групи ризику (j), оцінені на

основі даних за весь доступний історичний період, і використовується для визначення прогнозної гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами $V_{ГСВ}$, для визначення суми потенційних втрат відкоригованого капіталу та для розрахунку резерву під очікувані витрати, пов'язані з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків за відсутності макроекономічних прогнозів або коли наявні прогнози не оновлюються;

2) ймовірність дефолту поточна ($PD_{\text{поточн}}$) – відображає поточну оцінку PD для кожної групи ризику (j) на визначеному часовому горизонті з урахуванням наявних прогнозів макроекономічних показників, яка використовується для цілей визначення прогнозної гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами $V_{ГСВ}$, для визначення суми потенційних втрат відкоригованого капіталу та для розрахунку резерву під очікувані витрати, пов'язані з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків.

Для розрахунку $PD_{\text{поточн}}$ на вказаних горизонтах використовуються розрахункові значення Z -фактора відповідно до наявних прогнозів макроекономічних показників;

3) ймовірність дефолту кризова ($PD_{\text{криз}}$) – відображає оцінку PD для кожної групи ризику (j) на основі змодельованих періодів гіпотетичної несистемної економічної кризи, що використовується для розрахунку значення цільового показника Фонду та для цілей визначення прогнозної гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами $V_{ГСВ}$, для визначення суми потенційних втрат відкоригованого капіталу та для розрахунку резерву під очікувані витрати, пов'язані з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків в умовах особливого періоду та одного року після його закінчення.

$PD_{\text{криз}}$ визначається для груп ризику (j) на 1-річному, 2-річному та 3-річному горизонтах кумулятивно. Для розрахунку $PD_{\text{криз}}$ проводиться симуляція значень Z -фактора таким чином, що для першого року у симуляції беруться значення Z_t , що відповідають періоду гіпотетичної несистемної економічної кризи, для двох наступних років Z_{t+1} та Z_{t+2} беруться значення, що є вищими, ніж у першому році згідно з припущенням, що економічна криза не триває більше одного року з однаковою силою, тобто у другому та третьому роках її сила зменшується.

Таблиця 5

Ймовірність

дефолту банків у розрізі груп ризику (j) на основі економічного циклу,
макроекономічних прогнозів і кризової статистики

Група банків (j)	Ймовірність дефолту групи ризику (PD_j), %	Ймовірність дефолту за економічним циклом ($PD_{\text{цикл } j}$), %	Ймовірність дефолту поточна, відповідно до макроекономічних прогнозів ($PD_{\text{поточн } j}$)	Ймовірність дефолту кризова ($PD_{\text{криз } j}$), %
A	PD_A	$PD_{\text{цикл } (A)}$	$PD_{\text{поточн } (A)}$	$PD_{\text{криз } (A)}$
B	PD_B	$PD_{\text{цикл } (B)}$	$PD_{\text{поточн } (B)}$	$PD_{\text{криз } (B)}$
C	PD_C	$PD_{\text{цикл } (C)}$	$PD_{\text{поточн } (C)}$	$PD_{\text{криз } (C)}$
D	PD_D	$PD_{\text{цикл } (D)}$	$PD_{\text{поточн } (D)}$	$PD_{\text{криз } (D)}$
E	PD_E	$PD_{\text{цикл } (E)}$	$PD_{\text{поточн } (E)}$	$PD_{\text{криз } (E)}$

4. На основі визначених у пункті 3 цього розділу видів ймовірностей дефолту банків для груп ризику (PD_j) здійснюється визначення відповідних індивідуальних ймовірностей дефолту банку (PD_{jg}) таким чином:

1) для банків, які були розподілені на групи ризику (j) відповідно до скорингового балу (VB_g), індивідуальна ймовірність дефолту (PD_{jg})

визначається як зважене геометричне середнє ймовірностей дефолту суміжних груп ризику (PD_j) з такими параметрами зважування (вагами), при яких розрахункова ймовірність дефолту банку (PD_g), визначена на основі скорингового балу ($ВБ_g$), дорівнює зваженому геометричному середньому ймовірностей дефолту для відповідних суміжних груп ризику за економічним циклом ($PD_{цикл}$). Суміжними групами ризику в даному розрахунку є такі дві групи ризику, в діапазоні між значеннями ймовірностей дефолту за економічним циклом ($PD_{цикл}$) яких знаходиться розрахункова ймовірність дефолту банку (PD_g).

Розрахункова ймовірність дефолту банку g (PD_g), що використовується для визначення індивідуальної ймовірності дефолту банку (PD_{jg}), визначається за наступною формулою:

$$PD_g = \frac{1}{1 + e^{-ВБ_g}},$$

де e – математична константа, натуральний логарифм якої рівний 1;

$ВБ_g$ – скоринговий бал банку g , визначений відповідно пункту 3 розділу II цієї Методики.

Якщо розрахункова ймовірність дефолту банку g (PD_g), що відноситься до групи ризику A нижча, ніж групова ймовірність дефолту групи ризику A за економічним циклом [$PD_{цикл}(A)$], то індивідуальна ймовірність дефолту такого банку g (PD_{jg}) визначається як добуток групової ймовірності дефолту групи ризику A (PD_j) та відношення розрахункової ймовірності дефолту банку g (PD_g) до групової ймовірності дефолту групи ризику A за економічним циклом [$PD_{цикл}(A)$].

Аналогічний розрахунок проводиться, якщо розрахункова ймовірність дефолту банку g (PD_g), що відноситься до групи ризику E , є вищою ніж групова ймовірність дефолту групи ризику E за економічним циклом [$PD_{цикл}(E)$];

2) для банків, до яких застосовувались додаткові характеристики для визначення фінальної групи ризику відповідно до пункту 2 розділу III цієї Методики, присвоюються ймовірності дефолту фінальної групи ризику j (PD_j).

5. Актуалізація логістичної моделі проводиться Фондом не рідше одного разу на три роки, а моделі Мертон-Васічека – щороку.

V. Визначення прогнозної гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами

1. Прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладами розраховується:

1) на 12 місяців в цілому по системі [$V_{ГСВ}$] – за такою формулою:

$$V_{ГСВ} = \sum (ГСВ_g \times PD_{jg}),$$

де $V_{ГСВ}$ – прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладами для всіх банків;

$ГСВ_g$ – сума можливого відшкодування коштів за вкладами фізичних осіб банку g відповідно до форми № 1Ф;

PD_{jg} – індивідуальна ймовірність дефолту банку g протягом 12 місяців, визначена згідно з розділом IV цієї Методики;

2) для визначення суми потенційних втрат відкоригованого капіталу протягом наступних 12 місяців – за такою формулою:

$$V_{ГСВ} = \sum (ГСВ_g \times PD_{jg}),$$

де $V_{ГСВ}$ – прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладами для всіх банків, крім банків з державною часткою;

$ГСВ_g$ – сума можливого відшкодування коштів за вкладками фізичних осіб банку g відповідно до форми № 1Ф;

PD_{jg} – індивідуальна ймовірність дефолту банку g протягом 12 місяців, визначена згідно з розділом IV цієї Методики;

3) для розрахунку резерву під очікувані витрати, пов'язані з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків, – за такою формулою:

$$V_{ГСВрезерв} = \sum ГСВ_g,$$

де $V_{ГСВрезерв}$ – прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладками для банків, вірогідність банкрутства яких складає 50 і більше відсотків;

$ГСВ_g$ – сума можливого відшкодування коштів за вкладками фізичних осіб банку g відповідно до форми № 1Ф, індивідуальна ймовірність дефолту (PD_{jg} , визначена згідно з розділом IV цієї Методики) якого протягом 12 місяців дорівнює або більше 50 відсотків;

4) для розрахунку очікуваних майбутніх втрат Фонду (ОМВ), при розрахунку цільового показника – за такою формулою:

$$V_{ГСВкриз} = \sum (ГСВ_g \times PD_{jgкриз}),$$

де $V_{ГСВкриз}$ – прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладками;

$ГСВ_g$ – сума можливого відшкодування коштів за вкладками фізичних осіб банку g відповідно до форми № 1Ф;

$PD_{jgкриз}$ – індивідуальна кризова ймовірність дефолту банку g відповідно до розрахунку, наведеного у розділі IV цієї Методики.

Проценти за залишками на рахунках													
Компенсація кошторисних витрат Фонду													
Витрати, всього													
Кошторисні витрати													
Погашення боргових зобов'язань згідно з договорами													
Виплати вкладникам банків													
Вхідний залишок коштів на рахунках Фонду													
Вихідний залишок коштів на рахунках Фонду													

Примітки.

1. Залишок коштів на рахунках Фонду на кінець кожного тижня (вихідний залишок) розраховується як сума вхідного залишку та надходжень за мінусом витрат за цей тиждень. Вихідний залишок коштів на рахунках Фонду в кожному періоді є вхідним залишком коштів наступного періоду.

2. Статті надходжень у цій Моделі заповнюються так:

сума регулярних зборів до Фонду розраховується з використанням методів математичного моделювання на основі обробки статистичних даних Звіту про вклади фізичних осіб в учасниках Фонду гарантування вкладів фізичних осіб – форма № 1Ф, форма якого визначена Правилами подання звітності учасниками Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, затвердженими рішенням виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 18 червня 2020 року № 1158, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 31 серпня 2020 року за № 831/35114;

суми початкового збору до Фонду та спеціального збору до Фонду відображаються за наявності інформації про очікування надходжень від таких зборів;

сума коштів в рахунок погашення неплатоспроможними банками заборгованості (сума коштів, одержаних Фондом в погашення третьої черги, відповідно до частини першої статті 52 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб») розраховується за алгоритмом, наведеним нижче;

суми від погашення цінних паперів та отримання купонного доходу за ними відображаються згідно з діючими договорами;

суми процентів за залишками коштів на рахунках Фонду розраховуються як добуток очікуваних середньоденних залишків на рахунку Фонду за місяць, кількості днів у місяці та прогнозованої процентної ставки, розрахованої на основі тенденції зміни фактично встановленої процентної ставки за попередні шість місяців, поділений на 365 днів;

суми компенсації неплатоспроможними банками кошторисних витрат Фонду, пов'язаних із здійсненням тимчасової адміністрації та ліквідації банку, розраховуються за методикою, встановленою Фондом.

3. Статті витрат у цій Моделі заповнюються так:

кошторисні витрати Фонду відображаються в межах затверджених адміністративною радою Фонду кошторису витрат Фонду на основі максимальних очікуваних сум витрат у кожному з розглядуваних періодів;

виплати Фонду за його борговими зобов'язаннями відображаються згідно з умовами діючих договорів;

виплати вкладникам неплатоспроможних банків відображаються на основі статистичних даних попередніх періодів з дотриманням принципу обережності, який передбачає максимальну прогнозну суму виплат.

Алгоритм

розрахунку очікуваної суми задоволення кредиторських вимог Фонду гарантування вкладів фізичних осіб до банків, процедура ліквідації яких здійснюється Фондом гарантування вкладів фізичних осіб

1. Очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Фонд) розраховується щокварталу станом на останній день звітного кварталу (далі – звітна дата).

2. Очікувана сума компенсації витрат Фонду на здійснення ліквідаційної процедури та резерв під очікувані кредитні збитки від неповернення цільової позики, наданої банку, що ліквідується (у разі наявності) (далі – цільова позика), відображаються у фінансовій звітності Фонду та переглядаються станом на звітну дату.

3. Коефіцієнт конверсії (перетворення) ліквідаційної маси в грошовий потік протягом відповідного періоду здійснення ліквідаційної процедури, визначеного відповідно до пункту 4 цього Алгоритму, розраховується станом на останній день звітного кварталу як середнє зважене значення по всіх банках, що ліквідуються або щодо яких затверджені ліквідаційний баланс і звіт про виконання ліквідаційної процедури, на базі наявної статистики фактичних надходжень до таких банків з дня початку процедури ліквідації до звітної дати.

4. Для розрахунку коефіцієнту конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік беруться такі періоди (далі – визначені періоди):

1) з дня початку процедури ліквідації до дня завершення повних дванадцяти місяців здійснення ліквідаційної процедури (значення $n=1$);

2) з дня початку тринадцятого місяця ліквідаційної процедури до дня завершення повних двадцяти чотирьох місяців здійснення ліквідаційної процедури (значення $n=2$);

3) з дня початку двадцять п'ятого місяця ліквідаційної процедури до дня завершення повних тридцяти шести місяців здійснення ліквідаційної процедури (значення $n=3$);

4) з дня початку тридцять сьомого місяця ліквідаційної процедури до дня завершення повних сорока восьми місяців здійснення ліквідаційної процедури (значення $n=4$);

5) з дня початку сорок дев'ятого місяця ліквідаційної процедури до дня завершення повних шістдесяти місяців здійснення ліквідаційної процедури (значення $n=5$).

5. Розрахунок коефіцієнтів конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік здійснюється окремо для кожного з визначених періодів.

6. Коефіцієнт конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік розраховується за такою формулою:

$$k_n = \sum H_{(\text{факт})_n_j} / \sum ЛМ_j,$$

де k_n – коефіцієнт конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік;

$H_{(\text{факт})_n_j}$ – надходження від управління та продажу майна (активів), отримані банком, що ліквідується, у період n ;

$ЛМ_j$ – затверджена ліквідаційна маса банку на звітну дату;

n – номер періоду, визначений відповідно до пункту 4 цього Алгоритму;

j – номер банку, включеного до розрахунку коефіцієнта конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік для визначеного періоду.

7. Розрахунок очікуваних надходжень до банку, що ліквідується, від управління та продажу майна (активів) [далі – очікувані надходження ($H_{оч}$)] здійснюється на базі розрахованих коефіцієнтів конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік (k_n) протягом визначеного періоду.

8. Розрахунок очікуваних надходжень ($H_{оч}$) здійснюється щодо кожного банку, що ліквідується, окремо.

9. Очікувані надходження ($H_{оч}$) до банку, що ліквідується, розраховуються за такою формулою:

$$H_{оч_j} = \sum_{n=1}^5 ЛМ_{нк_j} \times k_n \times \left(\frac{12-f}{12}\right),$$

де $H_{оч_j}$ – очікувані надходження до банку, що ліквідується, від управління та продажу майна (активів), де j – номер банку;

$ЛМ_{нк_j}$ – ліквідаційна маса банку, що ліквідується, за вирахуванням оціночної вартості заставленого майна (активів), де j – номер банку;

k_n – коефіцієнт конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік протягом визначеного періоду здійснення ліквідаційної процедури, який розраховується відповідно до пункту 6 цього Алгоритму;

f – фактична кількість місяців у періоді n , в яких здійснювалася ліквідаційна процедура банку, станом на звітну дату.

10. Очікувані надходження на відшкодування витрат Фонду, пов'язаних з утриманням та продажем заставленого майна (активів), (H_{3M_j}) розраховуються для кожного банку, що ліквідується, окремо за такою формулою:

$$H_{3M_j} = \sum_{n=1}^5 OB_{3M_j} \times K_n \times \left(\frac{12-f}{12}\right) \times K_B,$$

де OB_{3M_j} – вартість майна (активів) банку, що ліквідується, визначена незалежним суб'єктом оціночної діяльності на дату затвердження ліквідаційної маси банку або на дату останньої переоцінки його майна (активів), де j – номер банку;

K_n – коефіцієнт конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік протягом визначеного періоду здійснення ліквідаційної процедури;

f – фактична кількість місяців у періоді n , в яких здійснювалася ліквідаційна процедура банку, станом на звітну дату;

n – номер періоду, визначений відповідно до пункту 4 цього Алгоритму;

K_B – рівень витрат Фонду, що відшкодовуються Фонду відповідно до Положення про порядок розрахунку суми витрат Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, на яку зменшується сума до перерахування заставодержателю майна (активів), проданого Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, затвердженого рішенням виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 27 вересня 2021 року № 993, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05 листопада 2021 року за № 1436/37058.

11. Розрахунок очікуваної суми задоволення кредиторських вимог Фонду здійснюється окремо щодо кожного банку, що ліквідується.

12. Як очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду ($\Phi_{\text{кв}}$) використовується менше з таких двох значень:

1) суми незадоволених кредиторських вимог Фонду до банку, що ліквідується Фондом, на звітну дату, що складається з витрат Фонду на здійснення виплат гарантованої суми відшкодування, витрат, пов'язаних із здійсненням ліквідаційної процедури, та основної суми боргу і нарахованих процентів за договорами цільової позики;

2) прогнозованої суми можливого задоволення вимог кредиторів банку, що ліквідується Фондом, віднесених до третьої – одинадцятої черг, визначених частиною першою статті 52 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» (далі – Закон), що розраховується за такою формулою:

$$M_{\text{пкв}_j} = N_{\text{оч}} + N_{\text{зм}_j} - B_{\text{к}_j} - \text{КВ}_{1-2\text{ч}_j},$$

де $M_{\text{пкв}_j}$ – прогнозна сума можливого задоволення вимог кредиторів банку, що ліквідується, віднесених до третьої – одинадцятої черг;

$N_{\text{оч}}$ – очікувані надходження до банків, що ліквідуються Фондом;

$N_{\text{зм}_j}$ – надходження на відшкодування витрат Фонду на утримання та продаж заставленого майна (активів);

$V_{к_j}$ – прогнозні кошторисні витрати банків, що ліквідуються Фондом, на здійснення ліквідаційної процедури, що визначаються щодо кожного банку окремо на базі затвердженого кошторису витрат такого банку на найближчий квартал, що настає після звітної дати, та прогнозу зниження витрат на 7 відсотків протягом кожного наступного кварталу до прогнозного строку завершення ліквідаційної процедури;

$KB_{1-2ч_j}$ – сума незадоволених вимог кредиторів банку, що ліквідується Фондом, першої та другої черг, визначених частиною першою статті 52 Закону.

13. Очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду ($\Phi_{кв_i}$) розраховується в розрізі місяців задоволення кредиторських вимог Фонду, де i – порядковий номер місяця від звітної дати.

14. Розрахунок резерву під очікувані кредитні збитки від неповернення цільової позики (далі – резерв під очікувані кредитні збитки) здійснюється окремо щодо кожного банку, що ліквідується Фондом, у разі наявності в нього заборгованості за договором цільової позики.

15. Для розрахунку резерву під очікувані кредитні збитки визначається очікувана сума погашення основної суми боргу і нарахованих процентів за договором цільової позики як менше з таких двох значень:

1) очікуваної суми задоволення кредиторських вимог Фонду ($\Phi_{кв_j}$);

2) суми заборгованості банку за основною сумою боргу та нарахованими процентами за договором цільової позики станом на звітну дату (ЦП_j).

16. Для цілей розрахунку резерву під очікувані кредитні збитки очікувана сума погашення основної суми боргу та нарахованих процентів за договором цільової позики дисконтується.

Для цілей дисконтування очікувана сума погашення основної суми боргу та нарахованих процентів за договором цільової позики розподіляється помісячно протягом періоду, який визначається шляхом розрахунку різниці між максимальною кількістю місяців, визначених відповідно до пункту 4 цього Алгоритму, та фактичною кількістю місяців, в яких здійснювалася ліквідаційна процедура банку.

17. Розподіл розрахованої очікуваної суми погашення основної суми боргу та нарахованих процентів за договором цільової позики здійснюється з урахуванням такого:

очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду ($\Phi_{\text{кв}_j}$) розподіляється відповідно до розрахованих коефіцієнтів конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік (k_n) виходячи з припущення, що задоволення кредиторських вимог здійснюється рівномірно протягом кожного з визначених періодів n ;

очікувана сума погашення основної суми боргу та нарахованих процентів за договором цільової позики розподіляється аналогічно розподіленним сумах $\Phi_{\text{кв}_j}$ у повному розмірі.

18. Розподілені очікувані суми погашення основної суми боргу та нарахованих процентів за договором цільової позики, наданої банку, дисконтуються за розміром процентів (річних), визначених договором цільової позики.

19. Резерв під очікувані кредитні збитки розраховується за такою формулою:

$$P_{\text{цп}_j} = \text{ЦП}_j - \text{П}_{\text{цп(диск)}},$$

де $P_{\text{цп}_j}$ – резерв під очікувані кредитні збитки, де j – номер банку;

ЦП_j – сума заборгованості банку за основною сумою боргу та нарахованими процентами за договором цільової позики станом на звітну дату, де j – номер банку;

$\text{П}_{\text{цп(диск)}}$ – дисконтована очікувана сума погашення основної суми та нарахованих процентів за договором цільової позики.

20. Розрахований резерв під очікувані кредитні збитки розподіляється так:

першочергово резерв під очікувані кредитні збитки покриває суму нарахованих і несплачених процентів за договором цільової позики та відображається у фінансовій звітності Фонду як знецінення (коригування корисності) нарахованих процентів;

залишок резерву під очікувані кредитні збитки покриває частину (у розмірі залишку резерву) основної суми боргу за цільовою позиною.

21. Очікувана сума компенсації витрат Фонду на здійснення ліквідаційної процедури ($K_{\text{втр}}$) розраховується окремо щодо кожного банку, що ліквідується Фондом, за такою формулою:

$$K_{\text{втр}} = \Phi_{\text{кв}} - \Pi_{\text{цп}},$$

де $\Phi_{\text{кв}}$ – очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду;

$\Pi_{\text{цп}}$ – очікувана сума погашення основної суми боргу та нарахованих процентів за договором цільової позики.

22. Для відображення у фінансовій звітності Фонду розрахована очікувана сума компенсації витрат Фонду на здійснення ліквідаційної процедури ($K_{\text{втр}}$) дисконтується.

Для цілей дисконтування очікувана сума компенсації витрат Фонду на здійснення ліквідаційної процедури ($K_{\text{втр}}$) розподіляється помісячно протягом періоду, який визначається шляхом розрахунку різниці між максимальною кількістю місяців, визначених відповідно до пункту 4 цього Алгоритму, та фактичною кількістю місяців, в яких здійснювалася ліквідаційна процедура банку, так:

розподіляється очікувана сума погашення кредиторських вимог Фонду ($\Phi_{\text{кв}_j}$) відповідно до розрахованих коефіцієнтів конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік (k_n) виходячи з припущення, що задоволення кредиторських вимог здійснюється рівномірно протягом кожного з визначених періодів n ;

очікувана сума компенсації витрат Фонду на здійснення ліквідаційної процедури ($K_{\text{втр}}$) розподіляється аналогічно розподіленим сумах $\Phi_{\text{кв}_j}$ у повному розмірі.

23. Як ставки дисконтування очікуваної суми компенсації витрат Фонду на здійснення ліквідаційної процедури ($K_{втр}$) використовуються ставки дисконтування за роками, розраховані станом на звітну дату як спот-ставки зі щорічним нарахуванням процентів відповідно до коефіцієнтів кривої безкупонної дохідності, побудованої за гривневими облігаціями внутрішньої державної позики (модель Нельсона-Сігела) та яка опублікована на сторінці Офіційного інтернет-представництва Національного банку України.

Додаток
до рішення виконавчої дирекції Фонду
гарантування вкладів фізичних осіб
«13» листопада 2023 року № 1460
(пункт 2)

Перелік

рішень виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, що втратили чинність

1. Рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 28 лютого 2013 року № 13 «Про затвердження Методики оцінки фінансової стійкості Фонду гарантування вкладів фізичних осіб», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 25 березня 2013 року за № 482/23014.

2. Рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 30 травня 2013 року № 24 «Про затвердження Змін до Методики оцінки фінансової стійкості Фонду гарантування вкладів фізичних осіб», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 18 червня 2013 року за № 1025/23557.

3. Рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 18 вересня 2014 року № 93 «Про внесення змін до Методики оцінки фінансової стійкості Фонду гарантування вкладів фізичних осіб», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 09 жовтня 2014 року за № 1218/25995.

4. Рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 21 грудня 2015 року № 232 «Щодо внесення змін до Методики оцінки фінансової стійкості Фонду гарантування вкладів фізичних осіб», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 06 січня 2016 року за № 19/28149.

5. Пункт 1 рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 20 березня 2017 року № 1096 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 07 квітня 2017 року за № 462/30330.

6. Рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 13 грудня 2018 року № 3358 «Про внесення змін до Методики оцінки фінансової стійкості Фонду гарантування вкладів фізичних осіб», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 15 січня 2019 року за № 44/33015.

7. Пункт 2 рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 17 листопада 2020 року № 1965 «Про внесення змін до Положення про порядок розрахунку, нарахування і сплати зборів до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб і Методики оцінки фінансової стійкості Фонду гарантування вкладів фізичних осіб», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 грудня 2020 року за № 1328/35611.

**Начальник відділу методології
та стратегічного планування**

Тетяна ОВЧАРЕНКО